

Scaevola

Opera in Two Acts

Prologue

Valahol Európában, valamikor az ezredforduló környékén, egy háborúban.

Az ellenség által körbezárt kisváros kolostorában papok és papnövendékek ételt osztanak a város lakóinak. Az éhezők, aprócska fejadagjaikkal a templom különböző zugaiba húzódnak el.

Basszus: Éhség marja a testünk,
                          És belül izzik a lélek.
                          Morzsa a tálon.
                          Hol az a két hal, és az öt kenyерünk?

Tenor: Meggyötört lelkünk oly árva,
                          Hol van a kéz, ami megvált?
                          Álom az élet,
                          Itt halál vár mi ránk, még is itt maradunk.

Alt: Akna tép szét vagy gránát,
                          Mint barom várod a bárdot,
                          Néma a gyászod,
                          Fájdalmad átölel, akár hű szeretőd.

Szoprán: Szíved várja a fegyvert,

Torkodat tartod a késnek.

Véred az ellen,

A hazád porig ég, bölcsőd lesz temetőd.

Egy bomba robban. A kórust mintha elvágták volna. Kb. 5mp szünet után, az eddig kissé emelkedő zene, pianissimo folytatódik.

Tenor: Meggyötört lelkünk oly árva,

Hol van a kéz, ami megvált?

Álom az élet,

Itt halál vár mi ránk, még is itt maradunk.

Act I.

Szín, mint előbb. Slava elcsigázottan, keserűen érkezik lányára támaszkodva, szinte utolsó erejéből kiáltva hívja a papot.

Slava: Frater! Frater!

Frater: (szigorú az éles hang miatt) Ki az?

Slava: Csak én.

Frater: (erőteljesen, de halkán) Halkan Slava, ez Isten háza! Ide pihenni jár a lélek.

Slava: Pihenni fogunk nemsokára, örök pihenőn.

Frater: Feldúlni jöttél hát e csöpp kis békét?

Slava: Míg kint nincs béke, itt bent sem lehet.

Frater: Nincs más reményünk, csak Isten igéje!

Slava: Az Úr nem védheti meg, amit most nekünk védeni kell!

Nem vívhat helyettünk hősi csatát!

Frater: Mi a hősi abban, ha kiontod a vért? Gyilkolni bűn! Szentség az élet!

Slava: Én csak védem a várost, erre esküdtem fel, ott voltál Te is!

Frater: Gyásznapja volt az a hitnek! (indulna ki, de Slava folytatja)

Slava: Nézd meg őket jobban! Nézd az apát, anyát, gyereket!

Nézd alig élnek, mire vége a télnek, sírban lesz mind, a templom üres lesz. Akivel nem végez az ellen, azt az éhínség viszi el. Nem várhatja tőlünk az Isten! Nem várhatod tőlünk Te sem!

Könyörgök, engedj! Nézd! Ez a gyermek, tulajdon lányom.
(Magához húzza Mirelát) Azelőtt, hogy férje elindult, te
adtad össze őket itt.

Nem szánod őt sem? Neki se jut több, neki se jut más! De én
nem érte kérlek, nem! (Karját a többiek felé tárja) Hanem ő
értük mind! (Feldúltan)

Könyörgöm Fráter, szánd meg a várost! Hát engedj!
Könyörgöm neked! Frater! Frater, had vigyem a
növendékeket a barikádra! (Karját a többiek felé tárja, a
növendékek mozdulnának, de Frater hangja megállítja őket)

Frater: Ók Isten szolgálói!

Slava: Felszentelve még nincsenek!

Frater: És nem is lesznek, ha fegyvert vesznek kezükbe!

Slava: Had döntsenek hát ők maguk.

Frater: Már döntöttek, mikor e falakat választották. És Isten
elfogadta a döntésüket!

Slava: Te fogadtad el! Nem Isten!

Frater: (Önuralmát teljesen elveszítve) Elég! Távozz szégyentelen!
Vidd el véres kezeid e házból! Ne kísérts itt tovább! Fejedre
szállnak gyilkos tetteid! (Haragvón el)

Slava: (Lerogy, imádkozik) Mindenható Atyám! Bocsásd meg
bűneim! De népem nem hagyom, pusztulni gyáva mód!
(Összeesik)

Mirela: (felkiált) Apám!

Slava: Jól vagyok.

Mirela: (Aggodalommal) Pihenned kéne, pihenni, pihenned kéne!

Plamen: Mikor aludt utoljára ágyban? Mikor aludt egyáltalán?

Mirela: Pihenni kéne, pihenni, pihenned kéne!

Slava: Vannak, akik alszanak helyettem!

Mirela: Nem jó ez így sehogy sem!

Plamen: Nem jó ez a világ!

Slava: Nem jó ez a világ! (Feláll, indulna, Plamenhez fordul) Te jó fiú vagy. A bátyád is...

Plamen: Tud valamit róla?

Slava: Semmit! Két hónapja már, hogy elment a frontra.

Mirela: Két hónapja már, hogy elment a frontra.

Plamen: Két hónapja már, hogy elment a frontra.

Slava: Két hónapja már, hogy az ellenség körbezárt.

Plamen: Két hónapja már, hogy kolostorban élek.

Slava: (Mirelához) Maradj! (Plamenhez) Vigyázz rá Plamen, jó éjt! Jó éjt! (Kimegy)

Plamen: Isten óvja, Jó éjt!

Mirela: Apám, jó éjt!

Szoprán: Радуй наша која су за наше добро испуњаваш

Alt: Теби, од свих покољења Мајци и Царици, ко пома жеш, молитве испуњаваш!

Tenor: Свих ослободи нас, који Ти кличемо нас
испуњаваш!

Basszus: Теби, свих покољења Мајци и Царици, ко по ма жеш, молитве испуњаваш!

A férfiak Slava után mennek, a nők és a gyerekek az oltár mögött eltűnnek. A színen csak Mirela és Plamen marad. Az utolsó néhány ütem már kintről hallatszik.

Mirela: Ó, kedves Plamen!

Plamen: Mirela!

Mirela: Itt álltunk ketten az oltár előtt.

Plamen: Itt álltam én is.

Mirela: A szeme pont a tiéd. Mosolya, Tiédnek mása!

Plamen: És szeretni is épp úgy szeretlek én!

Mirela: Had nézzelek hát helyette! Simítsam arcod, mintha őt érinteném! Baldo! Baldo! Baldo szerelmem, hitvesem!

Plamen: Baldo, hát persze!

Mirela: Mikor jössz el újra hozzám? Karod mikor fog újra át? Baldo szerelmem, hitvesem!

Plamen: Oly kínzó érzés!

Mirela: Mikor leszünk mi újra egy pár? Mikor lesz vége? Mikor lesz béke már? Ó, Baldo édes, mikor térsz haza már?

Szerelmed lángja újra éget! Karjaimban elveszel. Hozd vissza azt a régi lángot. Szébb lesz a nap, ha itt leszel. Mindenem!

Plamen: Fáj újra hallani!

Mirela: Mikor jössz el újra hozzám, karod mikor fog újra át? Baldo, szerelmem, hitvesem.

Plamen: Meghalnék érted, Mirela.

Mirela: Mikor leszünk mi újra egy pár? Mikor lesz vége?

Plamen: Megtennék bármit!

Mirela: Mikor lesz, béke már? Nélküled minek is élek én? (Kifut)

Plamen: Mirela, minek is élek én?

Növendékek csoportokban érkeznek a színre

Növendék I.: Eljött hát az idő! Titkos fogadalmat tettünk, most itt az idő a sorsvetésre! Plamen, jöjj közénk! Itt ez a rejtek folyosó, ami éppen az ellenség közepébe vezet. Egy közülünk, kit a sors pártol, itt vészterhes útra indul. Álruhát ölt, és az ellen csapatába vegyülve megöli a vezért!

Plamen: Gyilkossá lesz, hogy pusztuljon a gyilkos!

Eldobja szent hivatását a többiekért!

Növendékek: Többiekért! Többiekért!

Plamen: Elő hát a süveggel! Öntsünk belé üveggolyót!
Csak egy legyen mi vérvörös! Csak egy! Csak egy legyen!

Süveget hoznak, amibe Plamen beledobja a piros golyót

Plamen: Had húzzak hát elsőnek én! (Növendék I. megkeveri) Hiába kevered el! Kezemtől oly forró, hogy száz közül megismerném! (Lassan húz, és felmutatja)

Növendékek: (Döbbenten, lélegzet- visszafojtva) A vörös! A sors keze!

Plamen: Fogadom hát, most szörnyű esküvéssel,

Bárhol is jár, Boryat fellelem!

A vére kell, hogy vérünkért kifolyjon!

Vérébe mártom bosszuló kezem!

Ha még elébb a halál elragadna,
Jön majd utánam, kit épp úgy fűt a vér!
És esküvel, most mind együtt fogadja:
Nem nyugszik addig, míg célhoz nem ér!

Növendékek: Fogadom hát, most szörnyű esküvéssel,
Bárhol is jár, Boryat fellelem!
A vére kell, hogy vérünkért kifolyjon!
Vérébe mártom bosszuló kezem!
Ha még elébb a halál elragadna,
Jön majd utánam, kit épp úgy fűt a vér!
És esküvel, most mind együtt fogadja:
Nem nyugszik addig, míg célhoz nem ér!

Plamen: Fogadom hát! Esküszöm! Én fellelem! Én fellelem!
Véres kezem! Fogadom hát! Esküszöm!
Esküszöm! Vére kell, a vére! Célhoz nem ér!

Plamen elindul Borya táborába, a többiek maradnak.

Act II.

Borya táborában. Lepusztult hangár. Mindenütt ittas katonák, üvegekkel, poharakkal felszerelve. Fegyverek szétszórva. Rozsdás hordókban tüzek égnek itt-ott. Csak olykor tűnik fel egy-egy nő leszegett fejjel amint ételt, vagy italt hoz a duhajkodóknak. Plamen szintén egyenruhában érkezik a katonák közé. Zavarodottan kutakodik a tekintetével. A katonák isznak és dülöngélnek, koccintanak és kilögyölik a bort, látszik, hogy erősen ittasak.

Katonák: Hej, Vért, vért, vért!
                          Vért a pohárba!
                          Bort, bort, bort!
                          Igyunk a halálra!
                          Aki ma nem iszik velünk, áruló, gyáva!
                          Hej, Bort, bort, bort!
                          Igyunk, míg élünk!
                          Hósként tisztel majd a népünk.
                          Előlünk fut a gyáva nép!
                          Elvesszük nyomorult életét!
                          (Vad állati hörgéssel)
                          Hhha! Hhha! Hhha! Hhha!
                          Hhha! Hhha! Hhha! Hhha!

(Boryja feláll, mire meghunyászkodnak)

Borya, Borya!

Borya: De mit sem ér a férfi vágy,
Ha nincsen nő kit vár az ágy!
De mit sem ér a hősi szellem,
Ha nem támadhat senki ellen!
Épp így nem ér semmit a tor,
Ha nincs a pohárban bor!
Baldo! Baldo!

Megjelenik Baldo, egy nagy hordót görgetve maga előtt.

Baldo, Borya, Katonák: Addig iszunk, amíg élünk,

Addig élünk amíg ölünk!

Borya: Igyatok! Népem, igyatok!

Katonák: Borya! Borya! Borya! Borya! Borya!

Borya: Igyatok hát velem! Hej!

Plamen: (Találkozik a két testvér) Baldo! Te vagy az bátyám?

Baldo: Hallgass kölyök, hallgass és igyál Te is! Mért jöttél ide,
mindent elrontasz!

Plamen: Mit keresel ezek között?

Baldo: Csak csendesen, ne kelts itt feltűnést!

Plamen: Tudni akarom! Tudni akarom!

Baldo: Majd elmondom később, most maradj nyugodtan!

Plamen: Nem tudok!

Baldo: Maradj!

Plamen: Esküt tettem, hogy megölöm őt!

Baldo: Egy szót se többet! Nem tudod, mit beszélsz! Most el kell menned minél előbb!

Plamen: Áruló! Mit ér, ha rejtőzöl közöttük? Mit ér így gyáván az életed?

Baldo: Gyáva én sose voltam! Itt ez a fegyver! Használok, ha kell!

Plamen: Majd én! Majd én! (Huzakodnak a fegyveren)

Baldo: Eressz Te ostoba! Vesztedet hozza!

Plamen: Vesszek inkább el!

Baldo: Nem, nem! Nem engedem!

Plamen: Nem állhatsz az utamba!

Baldo: Halálos út ez, halálos!

Plamen: A fegyvert! Add a fegyvert! Add a fegyvert!

Baldo: Halálos út ez, halálos!

Katonák: Borya! Borya! Borya!

Eldördül a fegyver. Baldo összeesik.

Baldo: Pihenni fogunk nemsokára. Menj! Menekülj és élj! (Meghal)

Katonák: (Plamenhez ugranak és lefogják) Árulás! Mi volt ez? Árulás!

Borya: (Vészjóslóan) Ki vagy Te?

Plamen: (Reználtan) Az ellenséged.

Katonák: (Hüledezve) Ha!

Borya: Hogy jöttél közénk és miért?

Plamen: Titokban, hogy megöljelek, Te gyilkos!

Borya: Gyilkos? Akkor hát egyformák vagyunk!

Plamen: Ne hidd, még a vérünk sem egyformán piros!

Borya: (Dühödten a katonáknak) Hallani akarom, hogy üvölt a kintól! (Plamenhez) Fogsz még könyörögni, hogy megöljelek!

Plamen: Nem tudsz olyan kint, aminél borzasztóbb ne gyötörne most is!

Borya: Megriasztasz! Mondd hát ki vagy?

Plamen: A végzeted!

Borya: Ostoba kölyök! Nem féled a halált? Nem félsz a gyötrelentől?

Plamen: Megszentelt út az, a megváltás felé!

Borya: (Maga elé) Mi szó ez? Ki ez? Borzongok. (A katonákhoz)
Eresszétek!

Plamen: Hiába ölsz meg, én száz arcban élek!
Száz arcból néz majd rád szemem!
Hiába úzöl el, én visszatérek,
Nyomodban járok szüntelen.
Száz ifjú jön majd helyettem.
Lecsapnak rád, ha nem figyelsz!

Ők megteszik azt, mit meg nem tettem,
Nem késik már soká a perc!
Ha száz kevés lenne, jönnek még ezren,
Egy nemzedék nyomomba lép!
El kell, hogy vessz, azért, hogy el ne vesszen,
Eljön egy egész árva nép!
Baldo bátyám, megöltem én,
Ő végzett volna tán veled!
Ő végzett volna tán veled!
Hát mit vennél el még te tőlem?
Mit tudnál még elvenni te tőlem?
(Nagyon visszafojtottan, extázisban)
Én csak pokolban éghetek!
(Egy lángoló hordóhoz lép és beletartja a jobb kezét, Borya egy darabig nézi, aztán odaugrik és elrántja Plamen kezét a tűztől, majd leveszi a köpenyét és letakarja Baldo testét, aztán int a katonáinak és mindannyian némán elhagyják a termet)

Szín mint először. A letakart holttest ugyanott maradt, csak a helyszín változik meg körülötte. A templom üres. Növendék I. futva érkezik

Növendék I. : Ébredjete! Szabad a város! Elment az ellen!

Emberek: (kintről érkeznek) Ki az? MI az? Ki kiáltott? Mi történt?
(próza)

Frater: Adjunk hálát kegyes urunknak!

Slava: Egy tanítványod mentett meg! Ki elszökött, hogy megölje Boryat!

Mirela: (felsikolt) Plamen!

Emberek: (Döbbenten) Plamen! (próza)

Növendék I. : (Visszafogott kíváncsisággal) Megölte őt?

Slava: Megölte, de nem Boryat.

Testvért ölt kivel vér kötötte össze.

De bátran szólt, és a karja tűzben lángolt,

Hogy lássa gyilkosunk, hitünk mennyit ér!

Közben szíve egy drága testvért gyászolt.

Csúf tréfa ez Istenem!

Mirela: (Félve) Ki az? Ki fekszik ott?

Slava, növendékek: Mirela! Mirela!

Mirela: (leveszi a köpenyt) Baldo! Baldo!

Szerelmed lángja újra éget,

Karjaimban elveszel.

Hozd vissza azt a régi lángot,

Szebb lesz a nap, ha itt leszel.

(Ráborul Baldora) (Apjára néz üres tekintettel és kimegy)

Slava: Mirela! Meghalt!

(Mirela apjára néz üres tekintettel, és kimegy)

(Imádkozik) Mindenható Atyám!

Bocsásd meg bűneink!

Kérlek, adj erőt, adj hitet!

A harc után békésebb életet!

Kórus:

Áldott, áldott a gyermek! Üdvözítőnk, ím, ki eljött!

Áldott a szűz is, megszülte szent fiát, áldja meg, aki él!

Радуј ! Радуј се, Духа Светог обитавалиште! !

Радуј се, пољски љиљане чистоте! љиљане чистоте!

Радуј се, јер на сироте, сироте мотриш!

Hirtelen megkondul a harang. A szétnyíló tömeg mögött meglátjuk Mirela-t aki felakasztotta magát a harangkötélre.

*Üdvözlégy! Üdvözlégy, mi árvánk! Üdvözlégy, Te lilium tisztaság! Lilium tisztaság!

**Üdvözlégy! Üdvözlégy Szentlélek hajléka! Üdvözlégy irgalmas és kegyes Anyánk! Üdvözlégy, dicsérünk!